

ODLUKA i NALAZI

Datum usvajanja: 11. novembar 2015. god.

Slučaj br. 2014-32

L.O.

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 11. novembra 2015. godine sa sledećim članovima:

Gđa Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član
G-din Guénaél METTRAUX, član
Gđa Katja DOMINIK, član

Uz asistenciju
G-din John J. RYAN, viši pravni službenik
Gđa Joanna MARSZALIK, pravni službenik
G-din Paul LANDERS, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja, odlučila sledeće:

PROCEDURA

1. Žalba je registrovana 11. juna 2014. godine.
2. Žalilac je zatražila od Komisije da ne obelodani detalje njenog identiteta, iz bezbednosnih razloga. Komisija je ispunila zahtev.
3. Dana 17. novembra 2014. godine, Komisija je odlučila da obavešti Šefa Misije (čitaj: ŠM) EULEX-a na Kosovu o žalbi, i pozvala ga tom prilikom da podnese svoje komentare povodom žalbe pisanim putem. Takođe je odlučeno da se ispita osnovanost žalbe kao i njena prihvatljivost (shodno pravilu 30. par. 1. i 2. iz pravilnika o radu Komisije, u tekstu PRK).

4. ŠM je poslao svoje komentare 20. marta 2015. godine nakon čega su isti prosleđeni žalioocu radi njenih naknadnih komentara.
5. Dana 11. maja 2015. godine, žalilac je dostavila svoje komentare, koji su radi informisanja prosleđeni ŠM-u.
6. Dana 27. oktobra 2015. godine, u odgovoru na zahtev Komisije, ŠM je dostavio naknadne informacije u vezi slučaja. Njegovi komentari su prosleđeni žalioocu radi informisanja.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

7. Dana 29. juna 1999. godine, A.A. suprug žaliooca malo nakon 13:00 časova pozvao je svoju ćerku kako bi je obavestio da je na putu ka kući. Kući nije stigao i nikada više nisu čuli ništa o njemu. Njegova lokacija ili lokacija njegovih posmrtnih ostataka ostala je nepoznata. U to vreme, A.A. je radio kao doktor u bolnici u Prištini. Bio je srpske nacionalnosti.
8. Nestanak A.A. je odmah prijavljen višim oficirima Britanskog KFOR-a, MCKCP, crvenom krstu Srbije, UNMIK-ovoj kancelariji za veze u Beogradu i organima vlade Srbije.
9. U vreme podnošenja ove žalbe, A.A. se i dalje vodi kao nestao na internet stranici Međunarodne komisije za nestala lica.
10. Dana 15. aprila 2009. godine, L.O. je podnela žalbu kod savetodavne komisije za ljudska prava (čitaj: SKLJP) UNMIK-a. U svojoj odluci od 23. aprila 2013. godine SKLJP je našla da je bilo povrede prava žaliooca shodno članu 2. i 3. Evropske konvencije za ljudska prava. SKLJP je našla da nije bilo jasno koji su istražni koraci preduzeti između 1999. i 2002. godine kako bi utvrdili šta se dogodilo sa A.A.. Dalje su našli da su se neke istražne aktivnosti sprovele 2002. i 2004. godine, međutim, nikakvi detalji u predmetnim spisima nisu nađeni povodom toga. Što se tiče istražnih koraka dokumentovanih u predmetu, SKLJP je otkrila ozbiljne nedostatke i našla da su preduzete aktivnosti izgleda "površne". SKLJP je pozvala EULEX da preduzme sve moguće korake kako bi se osigurali da se krivična istraga povodom nestanka A.A. nastavi u skladu sa članom 2. Konvencije.
11. Dana 09. decembra 2008. godine, UNMIK-ova odgovornost za pitanja policije i pravosuđa na Kosovu završila se tako što je EULEX preuzeo operativne odgovornosti.

12. Dana 18. juna 2013. godine specijalni predstavnik generalnog sekretara UN-a (SPGS) je potvrdio da će nastaviti da podstiče EULEX i druge kompetentne organe vlasti da nastave sa preduzimanjem svih mogućih koraka kako bi osigurali da se krivična istraga povodom nestanka i mogućeg ubistva rođaka žalioaca nastavi i da se počinioци izvedu pred licem pravde.
13. EULEX je izjavio da su saznali za predmet kada je odluka SKLJP-a prosleđena od strane UNMIK-ove kancelarije za vladavinu prava i veze 02. jula 2013. godine.
14. Dana 25. jula 2013. godine, glavni EULEX-ov tužilac prosledio je slučaj EULEX-ovom mobilnom timu tužilaca radi preliminarne procene. Neko vreme nakon toga, EULEX-ova jedinica za istrage ratnih zločina (JIRZ) otpočela je istragu nad ovim slučajem.
15. Sredinom januara 2014. godine, slučaj je dodeljen EULEX-ovom tužiocu, koji je radio u mobilnom timu zajedno sa lokalnim tužiocem. Istražni koraci su između ostalog uključili pretpretresne intervjue, pokušaje da nađu svedoke i jedan zahtev za međusobnu pravnu pomoć.
16. Dana 07. aprila 2014. godine, žalilac je poslala elektronsko pismo specijalnom tužilaštvu Republike Kosovo (STRK) u kom je ovlastila gđu Jovanku Stojsavljević-Savić da je predstavlja pred EULEX-om, i raspitivala se da li su bilo kakvi podaci sačuvani u njenom slučaju i koji istražni koraci su preduzeti.
17. Dana 14. aprila 2014. godine, STRK prosledio je zahtev žalioaca EULEX-ovom tužiocu u mobilnom timu u Prištini obavestivši je da STRK nema podatke o slučaju i zatražio je od mobilnog tima da pruži informacije o slučaju.
18. Dana 02. maja 2014. godine, EULEX-ov tužilac iz mobilnog tima obavestio je žaliočevog predstavnika da oštećena strana može jedino da bude zastupana od strane osobe koja je član kosovske advokatske komore, tako da bilo koja informacija o slučaju njoj ne može biti otkrivena kao predstavniku žalioaca.
19. Žalilac je odgovorila, podsećajući tužioca na član 63. stav 3. ZKP-a koji omogućuje da oštećena strana može sama sebe da zastupa, i zatražila je podatke u vezi sudbine njenog supruga.
20. Dana 15. maja 2014. godine, EULEX-ov tužilac je odgovorio da žalilac može da zastupa sama sebe u krivičnom postupku. Međutim, stvar je u tome da je istraga bila u toku i postojala je mogućnost da kopiranje ili fotokopiranje bilo čega od materijala iz predmeta može da ugrozi svrhu istrage. Shodno tome, predloženo je da EULEX njoj ne može da otkrije nikakve informacije.

21. Dana 19. maja 2014. godine, žalilac je ponovo zatražila od EULEX-ovog tužioca da dostavi detalje o preduzetim istražnim merama. Žalilac navodi da nije dobila odgovor na spomenuti zahtev.
22. Dana 24. maja 2014. godine, EULEX-ov tužilac je saznao da je Specijalna istražna radna grupa (SIRG) zatražila informacije povodom predmeta od jedinice za istragu ratnih zločina. Dana 25. maja 2015. godine, SIRG potvrdili su da rade istragu nad datim slučajem. Prema tome istraga koju je vodio mobilni tim je zaključena.
23. Iz informacija koje su Komisiji predstavljene očigledno je da je SIRG od marta 2013. godine radila na istrazi povodom nestanka supruga žalioca i bili su u redovnom kontaktu sa njom, sastajali su se sa njom tri puta u periodu od dve godine.
24. U svojim podnescima 27. oktobra 2015. godine ŠM je obavestio Komisiju da, pošto je krivična istraga trenutno na čekanju, nikakve detaljne informacije o istražnim merama ne mogu biti date. Kako je objasnio, razlog za ovo je osetljiva priroda, poverljivost i integritet istrage kao i bezbednost svedoka. SIRG je pored toga ipak obavestio da je zahtev za međunarodnu pravnu pomoć podnet. SIRG je takođe navela da je žalilac obavešten o trenutnom stanju istrage i o budućim istražnim koracima koji se planiraju da se preduzmu.

II. ŽALBE

25. Žalilac se poziva na konkretno dva osnovna prava koja su prikazana u sledećim odredbama Evropske konvencije za ljudska prava (čitaj: Konvencija): Član 2. Konvencije pod svojim proceduralnim naslovom, koji pruža obavezu da se istraže slučajevi sumnjivih smrtnih slučajeva; Član 3. Konvencije u pogledu patnje kojoj su izloženi žalioци zbog nepoznate sudbine svojih rođaka. Priroda žalbe takođe se odnosi i na garancije koje su pružene u članu 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) i član 13. (pravo na efikasan pravni lek) spomenute Konvencije.

III. RELEVANTAN PRIMENLJIV ZAKON

Zajednička akcija

Zajednička akcija saveta 2008/124/CFSP od 04. februara 2008. god. Misije Evropske Unije za vladavinu prava na Kosovu, EULEX KOSOVO

Član 2. Izjava misije

EULEX KOSOVO pomaže kosovskim institucijama, pravosudnim organima i organima gonjenja u njihovom napretku ka održivosti i odgovornosti i u budućem razvijanju i jačanju nezavisnog multietničkog pravosudnog sistema

i multietničke policije i službe carine, obezbeđujući da ove institucije budu bez političkog uticaja i da su privržene međunarodno priznatim standardima i najboljoj evropskoj praksi.

Član 3. Zadaci

Kako bi ispunili izjavu misije koja je prikazana u članu 2. EULEX na Kosovu će:

(...)

(h) preuzeti ostale obaveze, nezavisno ili uz podršku nadležnih kosovskih organa, kako bi osigurali održavanje i promovisanje vladavine prava, javnog reda i bezbednosti, u dogovoru sa relevantnim agencijama Saveta; i

Zakon o pravnoj nadležnosti

Zakon br. 03/L-053 o nadležnostima, odabiru i dodeli slučajeva EULEX-ovim sudijama i tužiocima na Kosovu (primenljiv do 07. maja 2014. god.)

Član 3. Pravna i ostale nadležnosti EULEX-ovih sudija u krivičnim postupcima

(...)

3.3. Pre početka određene faze postupka, nakon zahteva tužioca EULEX-a kojem je predmet dodeljen ili koji radi u mešovitom timu, naznačenim u članovima 9. i 10. ovog Zakona, ili nakon zahteva bilo koje strane u postupku, nakon pisanog zahteva predsednika nadležnog suda ili sa generalnog zasedanja Vrhovnog suda Kosova, gde odredbe u vezi sa izuzećem sudije ili sudije porotnika predviđene PZKKP-om (čl. 40-44. PZKKP-a) nisu primenjive, predsednik Skupštine sudija EULEX-a ima ovlašćenje da, iz bilo kog razloga kada se to smatra potrebnim za osiguranje adekvatnog obavljanja pravosudne funkcije, sudiju EULEX-a rasporedi u odgovarajuću fazu krivičnog postupka, u skladu sa modalitetima odabira i raspodele slučajeva, izrađenim od strane Skupštine sudija EULEX-a i u saglasnosti sa ovim Zakonom, za sledeća krivična dela, kada istragu ili krivično gonjenje ne sprovodi STRK:

(...)

h) kršenje ravnopravnog statusa građana Kosova (član 158. PKZK-a)

Član 12. Nadležnost EULEX-ovih tužilaca u slučaju nespremnosti ili nesposobnosti kosovskih javnih tužilaca

12.1. U svakoj fazi bilo kog krivičnog postupka, ukoliko javni tužilac Kosova pokaže nespremnost ili nesposobnost za obavljanje svoje dužnosti i ukoliko ta nespremnost i nesposobnost može ugroziti pravilnu istragu ili gonjenje krivičnog prekršaja, ili kada postoji osnovana sumnja u pogledu pokušaja uticanja na istragu ili gonjenje krivičnog prekršaja, glavni tužilac EULEX-a ima pravo da zatraži od glavnog tužioca nadležnog tužilaštva da se predmet dodeli: a) drugom javnom tužiocu Kosova koji radi u istom tužilaštvu, ili b) bilo kom tužiocu EULEX-a koji će preuzeti odgovornost za istragu ili gonjenje.

12.2. Ukoliko glavni tužilac nadležnog tužilaštva odbaci zahtev glavnog tužioca EULEX-a, onda on obaveštava glavnog javnog tužioca na Kosovu,

pa oni donose zajedničku odluku koju će poštovati glavni tužilac nadležnog tužilaštva.

12.3. U hitnim situacijama, ili kada odlaganje može uticati na provođenje ili rezultat istrage, na krivično gonjenje ili na pravičnost postupka, glavni tužilac EULEX-a ima pravo da preduzme hitnu proceduralnu radnju ili, u tu svrhu, za predmet zaduži bilo kog tužioca EULEX-a ili javnog tužioca Kosova.

Zakon br. 04/L-273 o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na mandat misije vladavine prava Evropske Unije u Republici Kosovo

Član 3. Izmene i dopune zakona br. 03/L-053 o nadležnostima, odabiru i raspodeli slučajeva EULEX-ovim sudijama i tužiocima na Kosovu

.....

3. nakon člana 1. osnovnog zakona, novi član 1.A je dodat sa sledećim tekstom:

Član 1.A Tekući predmeti

U svrhu ovog zakona tekući predmet podrazumeva:

1. Predmete za koje su tužioci EULEX-a doneli odluku o pokretanju istrage pre 15. aprila 2014. godine, u skladu sa zakonom;
2. predmete koji su dodeljeni sudijama EULEX-a pre 15. aprila 2014. godine.

.....

9. Član 7. Osnovnog zakona je izmenjen kao što sledi:

Član 7. Opšta ovlašćenja i nadležnosti EULEX-ovih tužilaca

7.1. Tužioci EULEX-a imaju ovlašćenja i odgovornosti da vrše svoje dužnosti, uključujući ovlašćenja za sprovođenje krivične istrage, kako je predviđeno članom 1.A podstav 1.1 ovog zakona, osim ako je drukčije predviđeno ovim zakonom;

7.2. tužioci EULEX-a biće nadležni za istragu i krivično gonjenje krivična dela koja su u nadležnosti STRK, u skladu sa zakonom o STRK;

7.3. tužioci EULEX-a integrisani su u tužilački sistem Kosova i svoje dužnosti vrše u skladu sa važećim zakonima na Kosovu;

7.4. postupci koje vode tužioci EULEX-a utvrđeni članom 1.A podstav 1.1 ovog zakona i dalje će biti upravljani prema važećim odredbama Zakona br. 03/L-053 o nadležnosti, odabiru predmeta i raspodeli predmeta sudijama u tužiocima EULEX-a na Kosovu (2008) i Zakona o STRK (2008);

7.5. EULEX - KOSOVO će odrediti tužioce da pomažu u vezi primene, prema dogovoru dijaloga između Kosova i Srbije, posredovanjem EU;

7.6. tokom vršenja njihovih funkcija, Tužioci EULEX-a će se konsultovati i koordinirati svoje aktivnosti sa Glavnim državnim tužiocem, nadležnog za kancelariju u kojoj se oni nalaze;

7.7 Kako je predviđeno Zakonom o Ratifikaciji Međunarodnog Sporazuma između Republike Kosovo i Misije vladavine prava Evropske unije na Kosovu (april 2014. godine), tužioci EULEX-a koji rade u SRGI imaju sva ovlašćenja, sve odgovornosti, nadležnosti i svu samostalnost neophodnu da nastave istragu koju sprovodi SRGI, i da vode svaki krivični postupak koji se pokrene na osnovu iste, nezavisno i bez mešanja ili prekida. Stav 7.6 ne primenjuje se za tužioce EULEX-a koji rade u SITF.

10. Nakon člana 7. Osnovnog zakona, dva nova člana 7.A i 7.B su dodata sa sledećim tekstem:

Član 7.A Ovlašćenja EULEX-ovih tužilaca u vanrednim okolnostima

Pod vanrednim okolnostima slučaj će biti dodeljen EULEX-ovom tužiocu zajedničkom odlukom glavnog državnog tužioca i nadležnog organa iz EULEX-a na Kosovu.

Zakon br. 03/L-052 o kancelariji specijalnog tužilaštva Republike Kosovo

Član 5. Isključiva nadležnosti STRK-a

5.1 STRK imaće isključivu nadležnost da istražuje i goni sledeća krivična dela, pokušaj vršenja krivičnog dela i različite oblike saučesništva u vršenju krivičnih dela:

.....

e) zločin protiv čovečnosti (Čl. 117, PKZK);

f) ratni zločini uz grubo kršenje Ženevske konvencije (Čl. 118. PKZK), Ratni zločini uz grubo kršenje zakona i običaja koji važe u međunarodnom oružanom sukobu (Čl. 119. PKZK), Ratni zločini uz grubo kršenje Člana 3 Ženevske konvencije (Čl. 120. PKZK), Ratni zločini uz grubo kršenje zakona i običaja koji važe u oružanom sukobu koji nije međunarodnog karaktera (Čl. 121. PKZK);

...

n) organizovani kriminal (Čl. 274. PKZK), zastrašivanje tokom krivičnog postupka za organizovani kriminal (Čl. 310. PKZK);

.....

Član 9. Dopunska nadležnost STRK

9.1 STRK će imati dopunsku nadležnost prema modalitetima utvrđenim u odeljku 10 ovog zakona, da istražuje i goni za sledeća krivična dela, pokušaje krivičnih dela i različitih oblika saučesništva za krivična dela::

.....

b) podstrekivanje nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje, razdora ili ne tolerancije (Čl. 115. PKZK)

.....

h) ubistvo (Čl 146. PKZK), Teško ubistvo (Čl. 147. PKZK);

i) uzimanje talaca (Čl. 143. PKZK);

j) povreda ravnopravnog statusa stanovnika Kosova (Čl. 158. PKZK);

k) kidnapovanje (Čl. 159, PKZK);

.....

Član 15.A Odredbe SRGI-a

1. Kako je predviđeno Zakonom o Ratifikaciji Međunarodnog Sporazuma između Republike Kosovo i Misije vladavine prava Evropske Unije na Kosovu (april 2014. godine), u okviru STRK-a će funkcionisati Specijalna radna grupa za vršenje istrage (SRGI), kao odvojena nezavisna jedinica sa istraživačkom i tužilačkom funkcijom sa svim potrebnim ovlašćenjima i samostalnošću.

2. SRGI neće biti predmet nadzora ili rukovodstva ni Glavnog tužioca STRK ili njegovog zamenika niti opšteg nadzora Glavnog državnog tužioca.

3. Tužioci i istražitelji SRGI će imati ovlašćenja koja imaju tužioci EULEX-a i policija EULEX-a, kako je predviđeno Zakonom br. 03/L-053 o nadležnosti i ovlašćenja sudije i tužilaca EULEX-a na Kosovu.

26. Specijalno radno telo za istrage (SRGI) je osnovano 2011. godine kako bi vršili nezavisne krivične istrage povodom navoda o ratnim zločinima i organizovanog kriminala koje je u izveštaju Saveta Evrope (SE) u januaru 2011. godine naveo Senator *Dick Marty* pod nazivom: "Nečovečno postupanje prema ljudima i ilegalna trgovina ljudskim organima na Kosovu" (izveštaj SE-a). U septembru i oktobru 2011. godine, Političko-bezbednosna Komisija Evropske Unije izmenila je i dopunila Operativni plan EULEX-a kako bi obezbedila osnivanje SRGI-a kao posebnog entiteta, ali u okviru misije. Tužilac dodeljen SRGI-u je stoga formalno i tužilac EULEX-a. OPLAN predviđa da SRGI delimično radi iz Brisela, ali sa osobljem na Kosovu. Nažalost, OPLAN nije javno dostupan. Ono što je poznato, međutim, iz javno dostupnih izvora je da je mandat SRGI-a da ispita i, ako je opravdano, pojedincima sudi za zločine navedene u izveštaju Saveta Evrope. SRGI je autonomni entitet koji svoju nadležnost i zakonsko ovlašćenje dobija odlukama Saveta Evropske Unije o osnivanju EU Misije vladavine prava na Kosovu (EULEX). Dakle, SRGI posluje u okviru pravosudnog sistema na Kosovu i u skladu sa važećim zakonom na Kosovu. Dana 10. maja 2012. godine, albanski parlament je jednoglasno usvojio zakon o saradnji sa SRGI-om. Zakon je formulisan tako da omogućava SRGI-u da samostalno sprovodi istražne radnje na teritoriji Albanije, gde izvestilac SE Dik Marti smatra da se većina navodnih zločina desilo. SRGI je takođe sklopila sporazum u načelu za okvire saradnje sa drugim državama i organizacijama od značaja za istragu.

ZAKON

27. Kao što je u prethodnom (gore) tekstu diskutovano, u žalbi se navodi da je EULEX povredio članove 2; 3; 8; i 13. Konvencije.

Podnesci od strane stranaka

28. U svojim podnescima, Šef Misije je naveo da su EULEX-ovi tužioci saznali za slučaj 2013. godine kada je odluka SKLJP-a povodom ovog predmeta prosleđena Misiji.
29. Ubrzo nakon toga, otpočeta je istraga od strane EULEX-ove Jedinice za istragu ratnih zločina.
30. U junu 2014. godine, SRGI je otpočela istragu nad ovim slučajem. Kao što je i spomenuto gore, u par. 24., ŠM je obavestio Komisiju da on nije mogao da obezbedi detaljne informacije o istražnim merama koje je SRGI preduzela.
31. Što se tiče pitanja prihvatljivosti žalbe, ŠM je naveo da je Komisija jedino nadležna da ispita navode o povredama ljudskih prava od strane EULEX-a. Prema tome, sve žalbe koje se odnose na postupanje ili ne postupanje Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, KFOR-a, UNMIK-a ili kosovskih organa vlasti ne spada unutar njihove nadležnosti i treba iste odbiti kao neprihvatljive.
32. Međutim, ŠM je priznao da postupci EULEX-ovih tužilaca pred otpočinjanje sudskog postupka u principu spadaju unutar nadležnosti Komisije.
33. ŠM je takođe naveo da Komisija nije nadležna da ispita žalbe o navodnim povredama ljudskih prava nastalih pre 09. decembra 2009. godine. Suprug žalioca je nestao 1999. godine. Na osnovu toga, ŠM se pozvao na tvrdnju Komisije u slučaju *Thaqi protiv EULEX-a* (br. 2010-02) i nagovestio da nema "istinske povezanosti" između njegovog nestanka i nadležnosti Komisije. ŠM priznaje da početna istraga, beleženje događaja i kontakata svedoka nije urađena bez mana. Međutim, dodao je da se EULEX tre može smatrati odgovornim za spomenuto a ni za neuspeh da istraže slučaj koji je bio u stanju mirovanja nekoliko godina. Na osnovu toga, on sugerše da u ovom slučaju nedostaje "istinska povezanost" između nestanka i 09. decembra 2009. god. kao početne tačke vremenske nadležnosti Komisije.
34. ŠM je zaključio da neuspeh da se istraži nestanak supruga žalioca kao i kasnije njena patnja ne može se pripisati EULEX-u i da se nikakva kršenja ljudskih prava ne mogu pripisati Misiji.
35. U svom odgovoru na komentare ŠM-a, žalilac je ponovila svoje podneske koje je detaljno navela u žalbenom obrascu koji je podnela 11. juna 2014. godine. Ona je takođe navela da je očigledno iz izjave glavnog tužioca SRGI-a da je SRGI zaključila svoju istragu zadovoljavajuće do te mere kako bi izneli optužbe protiv određenih viših zvaničnika OVK. Ipak, sastanak koji su održali sa žaliocem nije joj pružio nikakve informacije u pogledu istrage koja je sprovedena povodom nestanka njenog supruga, o ishodu tog dela istrage koju je SRGI sprovedla i koji bi dalje koraci mogli da se preduzmu kako bi joj

omogućili da sazna istinu o sudbini svog supruga. Prema njenom mišljenju, to ponašanje je povredilo njena prava.

36. Žalilac tvrdi da su podnesci ŠM-a koji se tiču preduzetih istražnih koraka od strane EULEX-a bili nepotpun i neadekvatan odgovor. Ona prema svom mišljenju, naročito, ukazuje na nedostatak transparentnosti u vezi istrage i nedostatka informacija koje je dobila kao naredne korake u procesu.
37. Žalilac poriče tvrdnju ŠM-a da je ona izrazila zadovoljstvo u pogledu načina na koji je SRGI vodila istragu, pošto nije bila obaveštena o merama koje su preduzete od strane SRGI-a stoga nije ni mogla da ih komentariše. Priznala je zabrinutost izraženu u pogledu zaštite svedoka i zaštite kadra SRGI-a, ali prema njenom mišljenju EULEX/SRGI može i treba da nađe mehanizam za saopštavanje njihovih istražnih aktivnosti na način koji ne bi nastavio da krši njena prava.
38. Pored toga, ona tvrdi da je konstantan neuspeh u pružanju efikasnog pravnog leka za sistemске propuste i povrede tokom perioda od skoro šesnaest godina povređen član 13. Konvencije i član 47. Povelje osnovnih sloboda (pravo na efikasan pravni lek i pravično suđenje).

Procena Komisije

Mandat komisije (pravilo 25. § 1. Pravilnika o radu) i prpratna ograničenja koja postoje u misiji u pogledu zaštite ljudskih prava

39. Kao stvar materijalnog prava, Komisija je ovlašćena da primenjuje instrumente za ljudska prava koji su 29. oktobra 2009. godine definisani EULEX-ovim Konceptom Odgovornosti o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava. Od posebne važnosti za rad Komisije jesu Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Međunarodna povelja o građanskim i političkim pravima koje određuju minimalne standarde za zaštitu ljudskih prava koje javne vlasti moraju da garantuju u svim demokratskim pravnim sistemima.
40. Pre razmatranja osnovanosti žalbe Komisija mora da odluči da li da prihvati žalbu, uzevši u obzir kriterijume prihvatljivosti kao što su formulisani u pravilu 29. Pravilnika o radu Komisije.
41. Shodno pravilu 25. paragraf 1. iz Pravilnika o radu, Komisija može da ispita žalbe koje se odnose na kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata.
42. Komisija je već konstatovala da su postupci EULEX-ovih tužilaca deo izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu a samim tim u principu spadaju i unutar sfere mandata Komisije (vidi, npr., *K do T protiv EULEX-a*, slučajevi br. 2013-05 do 2013-14, od 21. aprila 2015. god.,

§ 43; *Krlić protiv EULEX-a*, br. 2012-21, od 26. avgusta 2014. god., § 23; *Y protiv EULEX-a*, br. 2011-28, od 15. novembra 2012. god., § 35.).

43. Komisija je već imala prilike da konstatuje da misija EULEX-a nije država i da se njihova mogućnost da garantuju efikasnu zaštitu ljudskih prava ne može uporediti u svim relevantnim aspektima onoga što se može očekivati od jedne države (vidi odluke komisije u *A,B,C,D protiv EULEX-a* br. 2012-09 do 2012-12, od 20. juna 2013. god., § 50; *K do T protiv EULEX-a*, gore navedeno, § 53; uporediti takođe i sa odlukom SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, od 25. aprila 2013. god., § 35).
44. Komisija takođe navodi i poteškoće koje su obavezno uključene u vršenju istrage nad zločinima u posleratnom društvu kao što je Kosovo (vidi *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 4704/04, od 15. februara 2011. god., § 70; odluka SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, gore navedeno, §§ 44. i 62. itd.). Ipak, te poteškoće ne treba da služe kao kamuflaža ili objašnjenje za nedostatke u istragama nedostataka koji ni na koji značajan način nisu povezani sa konkretno ovom vrstom izazova. Prema tome, komisija će proceniti u svakom slučaju ponaosob da li bi određeni korak koji je normalno otpočet bio donet nepraktično zbog pojava koje prate posleratne okolnosti nezavisno od strane onih koji sprovode istragu.
45. Očekivanja koja se polažu u EULEX-ovu sposobnost da istraže i reše složena krivična pitanja shodno tome trebalo da budu realistična a ne da misiji nameću nesrazmeran teret koji njen mandat i resursi nisu u mogućnosti da ispune (vidi odluka SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, citirano gore, §§ 70-71). Prema tome od komisije se očekuje da u svakom ponaosob slučaju razmotri da li su postojale konkretne i stvarne prepreke koje su možda podrivale mogućnost EULEX-a da sprovede brzu i efikasnu istragu određenog slučaja. Takva procena nije namenjena da opravda operativne nedostatke koji nisu vezani za konkretne i očite izazove.
46. U svakom predmetu, naročito u ovako ozbiljnom, od istražnih organa se očekuje da deluju u razumnom roku i ekspeditivno i da ulože resurse srazmerno potrebama i mogućnostima za rešavanje slučaja. Iako se od istražnih organa ne može očekivati da reše sve predmete koji se njima podnesu, očekuje se ipak da postupaju pažljivo, brzo i efikasno kao što je i prikazana ozbiljnost pitanja koje istražuju (vidi *Varnava i ostali protiv Turske* [GC], § 191, ESLJP 2009.; *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, citirano gore, § 63). Stroga posvećenost i privrženost tim standardima je naročito važna za jednu misiju vladavine prava koja namerava da služi kao primer posvećenosti društvu u stavljanju tačke na nekažnjavanje i izgradnji osećaja odgovornosti u istom za ozbiljna kršenja prava. Izostavljanje bilo kog standarda rizikovalo bi stvaranje osećaja prihvatanja vida nekažnjavanja i zapostavljanje žrtvine potrage za pravdom i

odgovornošću (odluka SKLJP-a u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, gore citirano, § 80).

47. U tom smislu, bez ikakve sumnje istraga sudbine nestalih lica – bez obzira na versku ili etničku pripadnost – treba da bude i ostane operativni prioritet za EULEX kao jednu misiju vladavine prava za šta mora imati na raspolaganju adekvatne resurse.

Dovoljna vremenska povezanost sa navedenim ponašanjem – Nadležnost komisije u pogledu ratione temporis

48. Kao što je gore navedeno, ŠM tvrdi da komisija nema nadležnost *ratione temporis* nad ovim slučajem zbog odsustva dovoljne vremenske povezanosti između osnovnog postupanja (navedenog ponašanja) i podnošenja žalbe pred komisijom. Komisija se ne slaže sa tim.
49. Kao prvo, žalba se odnosi, ne na samo ubistvo ili nestanak supruga žalioca, već ono što žalilac govori jeste tekući neuspeh da u potpunosti i efikasno istraže ovaj slučaj. U tom smislu, žalba se odnosi na navodna kršenja proceduralnih, za razliku od suštinskih delova članova 2. i 3. (pored kršenja članova 8. i 13. Konvencije), koja su, prema njenom mišljenju, u toku i neprekidna.
50. Kao drugo, komisija konstatuje da žalilac nikada nije odustala od svog zahteva. U tom smislu, ona je tražila od svakog i svih organa vlasti (domaćih i međunarodnih, uključujući UNMIK, Britansku vladu, različite ogranke EULEX-a), za koje je smatrala da joj mogu pomoći da dobije informacije o datom pitanju. Činjenica da su se vlasti međusobno smenjivanje tokom istrage ovog pitanja, i to ne uvek sa jasnim naznakama u pogledu njihove naizmenične odgovornosti, ne može se pripisati njoj.
51. Kao treće, komisija konstatuje da je EULEX bio i nastavio da bude uključen (preko SRGI-a) u istrazi ovog pitanja. Takvo ponašanje bez sumnje spada unutar nadležnosti, *ratione temporis*, komisije. U svrhu garantovanja efikasne zaštite prava žalioca, ovaj period ne može na bilo koji razuman način biti odvojen od istrage koja je sprovedena u ovoj fazi (uporediti *Thaqi protiv EULEX-a*, br. 2010-02, od 14. septembra 2011. god., §§ 85-89).
52. Na osnovu gore navedenog, komisija je mišljenja da ima nadležnost u pogledu *ratione temporis* nad ovim slučajem pošto u istom postoji "istinska povezanost" između navodne povrede prava žalioca i nadležnosti komisije (slučaj *Thaqi protiv EULEX-a*, gore citirano, §§ 85-89).

Nadležnost komisije u pogledu ratione materiae

53. ŠM izgleda ne osporava to da komisija ima nadležnost nad ovim slučajem u pogledu *ratione materiae*.
54. Ovo je već zaključeno činjenicom da su tužioci iz Misije bili uključeni u istragu koja se vodila nad ovim slučajem. Takođe se vidi i iz činjenice da takvo postupanje može da se okarakteriše kao ratni zločin ili etnički motivisan zločin nad kojima tužioci iz EULEX-a imaju nadležnost (članovi 5. i 9. Zakona br. 03/L-052 kancelarije specijalnog tužilaštva Kosova).
55. Izvršna uključenost misije a prema tome i lična nadležnost komisije nad datim pitanjem je takođe očigledna iz napomene Ujedinjenih Nacija da će urgirati kod EULEX-a "i drugih nadležnih organa" da nastave da preduzimaju sve moguće korake kako bi osigurali da se krivična istraga povodom nestanka i ubistva člana porodice žalioaca sprovede. Ovo zaista dokazuje shvatanje SKLJP-a i Ujedinjenih Nacija da je EULEX zaista nadležan da se bavi konkretno ovim slučajem (vidi odluku Specijalnog predstavnika generalnog sekretara koja datira od 18. juna 2013. godine u L.O. slučaju pred SKLJP-om).
56. Pored toga, komisija konstatuje da ŠM ne spori to da je žalilac kao bliska rođaka nestalog lica nadležna i ima pravo da istupi pred Komisijom i traži pravni lek za ono što ona smatra kršenjem njenih prava.

Istraga pre angažovanja SRGI-a u ovaj slučaj

57. Komisija će razmotriti žalbu u vezi dve odvojene faze: prva, pre nego što je SRGI "preuzela" odgovornost da sprovede istragu nad slučajem; druga, nakon što je SRGI obavestila misiju da će istražiti ovaj slučaj.
58. Što se tiče prvog perioda (pre-SRGI), komisija konstatuje iz podnesaka od ŠM-a da je određen broj koraka preduzet kako bi se sprovedla istraga nad ovim slučajem. Informacije koje ŠM dostavio povodom spomenutog nisu dovoljne kako bi omogućile komisiji da potvrdi prirodu i stepen tih napora.
59. Komisija napominje da istražni koraci moraju biti srazmerni prirodi težine navodnog kršenja (*Varnava i ostali protiv Turske* [GC], citirano gore, § 191; *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, citirano gore, § 63). U ovom slučaju, navodi o kršenju ne mogu biti ozbiljniji nego što jesu. Stoga se moglo očekivati da misija u ovom slučaju uključi značajne resurse (u kadrovskom smislu, vremenskom i resursima). Komisija nije dobila nikakvu naznaku da se to zaista dogodilo i donosi neophodan zaključak iz odsustva takvih informacija.
60. Iz informacija koje su bile dostupne, komisija konstatuje da nema naznaka da su uzete izjave svedoka od strane tužilaca EULEX-a ili da je bilo koja verodostojna forenzička istraga sprovedena od strane

misije. Niti komisija ima bilo kakav nagoveštaj o pravcima istrage koji su praćeni u ovom slučaju ili koji su napori učinjeni kako bi se identifikovali osumnjičeni. Nikakve informacije nisu pružene komisiji koje bi nagovestile da su tužioci EULEX-a kontaktirali potencijalne izvore informacija (kao npr., Britanska Vlada). Niti su očigledno uzete izjave od žalioaca, njene ćerke ili bilo kog bliskog rođaka koji su možda imali informacije od važnosti za istragu. Očigledno je postojao samo jedan direktan verbalni kontakt između žalioaca i misije, koja je očigledno reagovala jedino kada je od nje to zatražio žalilac. Ovaj zapis kao takav ne može garantovati proceduralnu zaštitu koja je garantovana članom 2. i 3. Konvencije. Takođe se može reći da je negativno uticalo na žaliočevo uživanje u njenim pravima shodno člana 8. i 13. Konvencije.

61. Pored toga, Komisija konstatuje da je odgovor misije na žaliočeve napore bio daleko od adekvatnog. Njeni veliki napori imali su za ishod to da je dobila jedva i minimalni iznos informacija i to jedino kada je izvršila pritisak kako bi dobila odgovore. Ono što je komisiji očigledno jeste da je malo učinjeno kako bi je uključili u proces ili kako bi bila u toku sa procesom.
62. Komisija mora da naglasi značaj koji istražni organi treba da pridaju načinu na koji komuniciraju sa žrtvama kršenja prava ili sa njihovim bliskim rođacima. U tom smislu, predlog od strane EULEX-ovog tužioca da žalilac ne može biti zastupan u ovom pitanju i ton na koji je to saopšteno žalioocu je naročito loš. Komunikacija o kojoj je reč nije samo pokazala nedostatak činjenice. To je takođe netačno i sa pravne tačke gledišta. Komisija nije morala da odluči da li je član 63(1) ZKP-a zaista primenljiv povodom ovog pitanja. U svakom slučaju, stav 2. te odredbe obezbeđuje dovoljnu pravnu osnovu tužiocu da uzme u obzir žaliočevog predstavnika kao validno ovlašćenog da je zastupa. Kao alternativu, EULEX-ov tužilac je mogao da tretira taj zahtev kao da ga je sama žalilac podnela shodno člana 63(3) ZKP-a. Osim toga, tekst te odredbe izričito predviđa da žrtva "može" biti zastupana tako da zakonik ne tretira zastupanje kao neophodan uslov (kao što je takođe evidentno iz stava 3. te odredbe). Osim toga, prilikom obavljanja svoje funkcije, EULEX-ovi zvaničnici su u svakom trenutku potrebni kako bi se osiguralo da se ponašaju na način koji je u skladu sa efikasnom zaštitom ljudskih prava. Uzano i krajnje pogrešno tumačenje člana 63 ZKP od strane EULEX-ovih tužilaca nije ispunilo taj standard.
63. Komisija konstatuje, konačno, da nadležnosti i odgovornosti EULEX-a da istraži zločine koji spadaju unutar njihovog mandata nisu uslovljene postupcima oštećene strane. U slučaju kao što je ovaj, EULEX je odgovoran da deluje *proprio motu* sa ciljem da obezbedi da nestanak bude vredno, brzo i efikasno istražen. Shodno tome, odbijanje žaliočevih zahteva za informacije ni na koji način nije uticalo na obavezu *proprio motu* Misije da garantuje efikasnost osnovnih žaliočevih prava (vidi, između mnogih drugih autoriteta, *Ahmet Özkan i ostali protiv Turske*, br. 21689/93, § 310, od 06. aprila 2004. god.;

Isayeva protiv Rusije, br. 57950/00, § 210, od 24. februara 2005. god.).

64. U takvim okolnostima, pismo od EULEX-ovog tužioca koje datira od 02. maja 2014. godine pruža još jedan dokaz da prava žalioaca nisu potpuno i efikasno garantovana od strane EULEX-a – od posebne zabrinutosti je njeno pravo na pristup pravnom leku u skladu sa članom 13. Konvencije.
65. Na osnovu gore navedenog, komisija smatra, na osnovu dobijenih informacija, da istražni naponi EULEX-a nisu bili dovoljni i nisu bili adekvatni kako bi garantovali efikasnu zaštitu prava podnosioca žalbe na osnovu članova 2, 3 (proceduralni delovi), 8 i 13.

Posle-SRGI period – Status SRGI-a naspram misije EULEX

66. Sada se komisija obazire na situaciju od onda kada je SRGI obavestila misiju da vrši istragu nad ovim slučajem.
67. Kao preliminarnu stvar, komisija konstatuje nedostatak transparentnosti i jasnoće koji utiču na sistem zakona pod kojima SRGI funkcioniše. Mada komisija ne želi da se bavi ovim aspektom pitanja detaljno, ona želi ipak da naglasi opšti značaj transparentnosti za legitimitet i kredibilitet bilo kog istražnog, tužilačkog ili pravosudnog organa.
68. Komisija je posebno zabrinuta zbog dva pitanja koja su od značaja za efikasno izvršavanje svojih obaveza u ovom slučaju. Prva se odnosi na status SRGI-a unutar misije EULEX-a a naročito da li oni podležu obavezi odgovaranja ŠM-u. druga zabrinutost se odnosi na pitanje da li SRGI ima neku vrstu primata ili ekskluzivnosti nad slučajevima koje odluči da istraži.
69. Što se tiče prvog pitanja i kao što je gore navedeno, SRGI jeste formalno deo misije. Kao takva, njene aktivnosti u principu spadaju unutar nadležnosti komisije. Nedostatak transparentnosti u vezi njihovog mandata, njihove zakonske osnove i njihovog institucionalnog odnosa sa ostatkom misije čini bilo kakvu vrstu pregleda njihovih aktivnosti od strane komisije skoro pa nemogućim. Nemogućnost ŠM-a da pruži više informacija u tom pogledu ne ostavlja komisiji baš mnogo alternativa već da donese određene zaključke iz ovog nedostatka informacija (*Al Nashiri protiv Poljske*, br. 28761/11, presuda od 24. jula 2014. god., § 375; *Shamayev i ostali protiv Gruzije i Rusije*, br. 36378/02, § 503, ESLJP 2005-III).
70. Što se tiče drugog pitanja, komisiji nije predstavljena nikakva pravna osnova koja bi SRGI dala primat nad tužiocima EULEX-a. Niti je komisija primila ikakve naznake u smislu pravnog teksta koji bi dozvolio tužiocima EULEX-a da obustave istragu ukoliko i kada budu

bili obavješteni o namerama SRGI-a da sprovede istragu nad ovim slučajem.

71. Iako angažovanje SRGI-a može krajnje da pomogne žalioocu u njenoj potrazi za odgovorima i pravdom, komisija je mišljenja da do ovog trenutka angažovanje SRGI-a očigledno nije doprinelo efikasnoj zaštiti njenih prava. Odsustvo jasnijih i detaljnijih informacija o postupcima SRGI-a i doprinosima u istrazi nad ovim slučajem, komisija je iz toga neophodno zaključila da su prava žaliooca povređena i da su kršenja nastavljena. Ovo je istinito naročito za njena (proceduralna) prava garantovana članom 2. i 3. Konvencije kao i njeno pravo na pristup pravnom leku i na potpuno uživanje u njenom porodičnom pravu (član 13. i 8. Konvencije, naizmenično).

Poverljivost osetljivih krivičnih istraga i zaštita prava žrtava

72. ŠM je sa pravom ukazao na značaj i potrebu da se garantuje dovoljan nivo poverljivosti kako bi zaštitio integritet tekućih istražnih napora. Poverljivost ili tajnost je garantovana a naročito opravdana u slučaju kao što je ovaj gde je zaštita svedoka i doušnika najvažnija. U takvom slučaju, komisija ne predlaže da su žrtve ovlašćene u smislu njihovog prava na potpuno ili neograničeno otkrivanje svih istražnih dosijea niti na iscrpnom ispitivanju predmeta.
73. Pored toga, Komisija konstatuje da što se tiče zakona za ljudska prava, žrtve ozbiljnih kršenja ljudskih prava, njihovi bliski rođaci kao i u manjoj meri opšta javnost u principu imaju pravo da budu dovoljno upoznati sa prirodom istrage (*Ahmet Özkan i ostali protiv Turske*, citirano gore, §§ 311-314, od 06. aprila 2004. god.; *Isayeva protiv Rusije*, citirano gore, § 211-214; *Al-Skeini i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 55721/07, od 07. jula 2011. god., §167, EKLJP 2011. god.). Ovo ima za cilj da obezbedi oba, da vlasti postupaju u svim slučajevima marljivo i uz dužnu pažnju sa ciljem da osiguraju da su prava žrtava propisno poštovana. Iako je u teoriji teško povući liniju, informacija koja je pružena onima koji su najdirektnije povezani sa istragom mora biti takva da im omogućí u smislu da su zadovoljeni time da je pitanje prikladno i propisno pregledano i da su svi relevantni i razumni naponi učinjeni kako bi utvrdili sudbinu njihovih rođaka i otkrili odgovorne za to.
74. Na osnovu dostupnih informacija, komisija je došla do zaključka da misija nije uspela da pruži dovoljno informacija žalioocu povodom ove istrage i nije uspela da to uradi na način i u vremenskom okviru neophodnom i prikladnom za ovaj slučaj. Misija nije dala razloge koji na primer opravdavaju to da rođaci nisu regularno obavještavani o napredovanjima u istrazi ili zašto im nije moglo biti rečeno, u opštem pogledu, koji su naponi načinjeni i koliko je daleko pitanje napredovalo. Niti je misija objasnila svoju neaktivnost povodom ovog pitanja niti svoju nemogućnost ili neuspeh da pruži više informacija žalioocu. Komisija ponavlja koliko je važno da se od jednog istražnog

organa očekuje da postupi sa određenim stepenom agilnosti u obaveštavanju žrtve ili bliskih rođaka žrtve i da pokaže neophodnu količinu brige u bavljenju emotivnim stresom sa kojim su se žrtve verovatno suočile u toku komunikacije sa njima. Ponašanje misije u ovom slučaju uskratilo je taj standard.

IZ TIH RAZLOGA,

Komisija, jednoglasno

PROGLAŠAVA ŽALBE U POGLEDU ČLANOVA 2. I 3. (PROCEDURALNI DELOVI) I ČLANOVA 8. I 13. KONVENCIJE PRIHVATLJIVIM,

NALAZI POVREDU OVIH PRAVA, i

IZJAVLJUJE da u pogledu gore navedenih nalaza činjenica i zakona Komisija nalazi za prikladno da dâ preporuke ŠM-u, i

PREPORUČUJE SLEDEĆE POPRAVNE P0OSTUPKE

- a. ŠM treba da dâ izjavu kojom priznaje da su okolnosti slučaja dovele do kršenja prava žalioaca koja se mogu pripisati postupcima [i/ili propustima] EULEX-a tokom sprovođenja svog izvršnog mandata;
- b. ŠM treba da uputi sve organe misije koji su u kontaktu sa navodnim žrtvama kršenja prava (ili njihovim bliskim rođacima) da se uvere da u svim komunikacijama sa njima, komuniciraju uz neophodnu količinu ekspeditivnosti, marljivosti i pažnje neophodne kako bi se suočili sa emotivnom patnjom svog sagovornika. Ukoliko je neophodno, ŠM treba da razmotri usvajanje smernica potkrepljenih detaljima na šta generalno uputstvo može da ukazuje u konkretnim okolnostima.
- c. ŠM treba da osigura da svi istražni organi unutar misije (SRGI i EULEX-ovi tužioci) imaju na raspolaganju neophodne resurse i podršku kako bi ispunili svoju misiju efikasno i na način koji je u skladu sa efikasnom zaštitom ljudskih prava svih uključenih. U tu svrhu, i ukoliko se smatra neophodnim, ŠM treba da zatraži naknadne resurse za ove organe kako bi oni nesmetano mogli da rade svoj posao brzo, marljivo i efikasno u svim slučajevima.
- d. ŠM treba da nastoji da razjasni odnos između misije i SRGI-a u smislu da osigura efikasnu zaštitu prava i garantuje da, ma koji god entitet da je zadužen za dato pitanje, pruži adekvatne i dovoljne informacije žalioacu. Ukoliko je neophodno, treba zatražiti

odobrenje od EU da se objavi zakonska osnova koja reguliše rad SRGI-a. Ovo bi takođe u velikoj meri doprinelo većoj transparentnosti i odgovornosti za ovaj mehanizam.

- e. ŠM treba, pred SRGI i državama koje podržavaju njihove aktivnosti, da naglasi važnost ovakvih slučajeva da budu u potpunosti i efikasno istraženi i da gde god da se osumnjičeni nalaze budu identifikovani i izvedeni pred licem pravde brzo i pravično.
- f. ŠM treba da naglasi pred nadležnim zvaničnicima SRGI-a važnost i potrebu da informišu žrtve o opštim aspektima njihove istrage kako bi ih upoznali sa naporima koje čine i posvećenošću kako bi postigli pravdu u njihovo ime.

U ime Komisije,

John J. RYAN
Viši pravni službenik

Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član